

4. Ковалюк Т. Про розвиток ІТ-освіти України / Т.Ковалюк, О.Єфіменко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2011. – № 719: Комп'ютерні науки та інформаційні технології. – С. 293–297.
5. Рейтинг вишів DOU 2019 / DOU. – 1 червня 2019 р. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://dou.ua/lenta/articles/ukrainian-universities-2019>.
6. Розвиток української ІТ індустрії: аналітичний звіт / Асоціація «ІТ Ukraine», Офіс ефективного регулювання, 2018. – 68 с. [Electronic resource]. – Mode of access: https://ko.com.ua/files/u125/Ukrainian_IT_Industry_Report_UKR.pdf.
7. Семів Л. К. Інтелектуально-інноваційний розвиток регіону в контексті євроінтеграції: монографія / Л. К. Семів. – Львів, 2009. – 483 с.
8. Топ-50 ІТ-компаній України, січень 2019 / DOU. – 11 лютого 2019 р. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://dou.ua/lenta/articles/top-50-jan-2019>.
9. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник / О. І. Шаблій. – Львів: Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – 282 с.
10. Шимкович В. Огляд ІТ-ринку праці: Львів / В. Шимкович / DOU. – 1 березня 2017 р. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://dou.ua/lenta/articles/it-market-lviv>.
11. EmpoweRing Communities for the Future: Звіт з корпоративної соціальної відповідальності за 2017-2018 / SoftServe, 2019. – 84 с. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://cdnssincprod.softserveinc.com/pdf/softserve-social-responsibility-report-2017-2018-ua.pdf>.
12. ІТ Research 5.0 / Львівський ІТ Кластер, 2020. – 69 с. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://itcluster.lviv.ua/wp-content/uploads/2020/12/IT-Research-5.0-Ukr.pdf>

УДК 656.8

ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ ПОШТОВОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

Ірина Поручинська, Володимир Поручинський

Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк

У статті проаналізовано сучасний стан ринку послуг експрес-доставки в Україні. Виокремлено основні підприємства поштової логістики державного та приватного секторів. Показано основні тенденції розвитку ринку послуг експрес-доставки, а саме: проаналізовано головних гравців ринку та географію їх присутності, визначено їх частку в загальному обсязі доставки. Виділено позитивні та негативні сторони діяльності кожного підприємства. Окреслено перспективи розвитку ринку поштової логістики.

Ключові слова: поштово-логістичний оператор, експрес-доставка, кур'єрська доставка, перевезення, вантаж.

POSTAL LOGISTICS MARKET TRENDS IN UKRAINE

Iryna Poruchynska, Volodymyr Poruchynsky

Volyn National University Lesya Ukrainka University, Lutsk

The article analyzes the current state of the market of express delivery services in Ukraine. The main enterprises of postal logistics of the public and private sectors are singled out. The main trends in the development of the market of express delivery services are shown, namely: the main market players and the geography of their presence are analyzed, their share in the total volume of delivery is determined. The positive and negative aspects of the activity of each enterprise are highlighted. Prospects for the development of the postal logistics market are outlined.

Keywords: postal and logistics operator, express delivery, courier delivery, transportation, cargo.

На сьогоднішній день послуги експрес-доставки є одним із важливих сегментів світового транспортно-логістичного ринку, який характеризується стрімким розвитком.

Попит на послуги обумовлюється розвитком економіки та підвищенням популярності ринку Інтернет-торгівлі.

Швидкий розвиток послуг експрес-доставки, поява новітніх засобів впливу на кінцевого споживача, зростаюча конкуренція всередині галузі, все це вимагає детального аналізу. Тому дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку ринку поштової логістики в Україні є актуальним.

Головною метою є дослідження сучасного стану ринку поштової логістики, визначення його основних тенденцій та перспектив розвитку.

Активний розвиток дистрибуційних центрів спричинив стрімке зростання в Україні ринку перевезень пошти та малогабаритних вантажів (МГВ), яке почалося у 2003 р. З того часу фахівці відзначають приріст обсягів перевезень як на міжнародних, так і внутрішніх напрямках.

Послуги з перевезень пошти та МГВ, які пропонуються в Україні, можна поділити за різними ознаками. В першу чергу, вони поділяються за географічною ознакою на міжнародні та внутрішні (національна та регіональна доставка) [1; 11].

За типом вантажів – послуга надається для дрібних, пакетних, коробкових відправлень, палетних та частино-машинних партій вантажу. До послуги з перевезень пошти відносять кур'єрські послуги з перевезення листів та посилок вагою до 35 кг за принципом «від дверей до дверей».

До малогабаритних вантажів відносять вантаж вагою від 35 кг до 2,5–3,5 тис. кг. На ринку їх доставка відбувається за маршрутними вантажними перевезеннями – метод доставки товару, що передбачає його відправку у складі збірного вантажу автотранспортом, який прямує затвердженим маршрутом згідно із задекларованими термінами. Графік руху передбачає два варіанти: доставка згідно із задекларованими термінами або доставка відповідно наповненості транспорту [11].

Ринок доставки в Україні в останні роки переживає піднесення. З'явилося багато приватних поштово-логістичних операторів, які здійснюють поставку протягом однієї-двох діб. В той же час, досить потужно виглядає і державна «Укрпошта», що входить до Всесвітнього поштового Союзу.

На сьогоднішній день лідерами серед комерційних операторів є: «Нова Пошта», «Meest Express», «Нічний Експрес», «Автолюкс», «САТ» [2].

Крім того, у деяких областях країни (насамперед східних) ведуть свою діяльність потужні регіональні компанії, наприклад, компанія «Делівері». В останні роки в Україні також з'явилися місцеві кур'єрські служби, основним напрямком діяльності яких є доставка в межах одного міста, в тому числі з урахуванням приміських територій [11].

Незважаючи на велику кількість конкурентів, «Укрпошта» залишається компанією з найбільш розгалуженою мережею, і нараховує понад 12 тис відділень, 10 тисяч з яких знаходяться у сільській місцевості.

Серед приватних компаній вже не перший рік лідерські позиції утримує Група «Нова пошта», яка надає повний спектр логістичних та пов'язаних з ними послуг. До Групи входять українські та зарубіжні компанії, зокрема «Нова Пошта», «НП Логістик», «ПОСТ ФІНАНС» і «Нова Пошта Глобал». Мережа компанії налічує більше 6000 відділень по всій Україні, в тому числі, районних центрах а кількість відправлень тільки за 2019 рік перевищила 212 млн. Так, як відділення працюють з восьмої ранку, до дев'ятої вечора, то це дає змогу забрати свою доставку, тоді, коли це зручно [3; 8].

Для того, щоб зберегти передові позиції, керівництво компанії робить ставку на інноваційні технології. Зокрема, у містах Києві, Львові та Хмельницькому працюють унікальні термінали, де завдяки спеціальному обладнанню посилки автоматично сортуються для різних напрямків. Також логістичний оператор тестує доставку за допомогою електроскутерів та дронів [3].

До недавнього часу другу позицію серед приватних експрес-перевізників за розміром мережі, яка налічувала понад 650 відділень, займала компанія «Ін Тайм». Представництва компанії були в кожному обласному та районному центрі України. Проте, у березні 2020 року компанія припинила свою діяльність [5].

Міжнародний поштово-логістичний оператор з доставки усіх типів відправлень «Meest Express» – це єдина служба доставки, яка вивела сектор кур'єрських послуг в свій пріоритет розвитку. Компанія дотримується західної моделі функціонування і доставка «від дверей до дверей» – головна конкурентна перевага цієї компанії. Мінус в тому, що в оператора досі відносно невелика проникність у районні центри. Проте він покриває близько 45 % населення завдяки великим містам, де нараховується близько 500 відділень [6].

Крім того, у 2016 році компанія «Meest Express», розпочала співробітництво з Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) у галузі впровадження комплексної системи екологічних ініціатив. Замовити додаткову послугу «зелена логістика» можна за додаткову одну гривню до стандартного тарифу доставки відправлення, що дасть змогу компенсувати викиди парникових газів, спричинених цим відправленням. За зібрані кошти буде реалізовано проекти висадки дерев та відновлення екосистем в українських Карпатах та інших куточках світу [6].

«Нічний експрес» — приватне підприємство експрес-доставки вантажів територією України, Підприємство має мережу офісів більш ніж по 75 по містах України із зручним графіком роботи і можливістю доставки вантажу прямо до дверей [7].

Українська компанія «Автолюкс Експрес Пошта», забезпечує швидку і зручну доставку документації та вантажів в межах України та за кордоном. Компанія має досить розгалужену мережу регіональних представництв. Плюсом діяльності компанії є те, що вона пропонує послуги з перевезення негабаритних вантажів – тобто таких, які вимагають спеціальної упаковки і транспортного засобу [4].

ТЗОВ «Транспортна компанія «САТ» – українська логістична компанія має близько 100 представництв у 86 містах України та здатна протягом 1-2 діб здійснити доставку вантажу за схемою «від дверей до дверей» у більш ніж 500 населених пунктів країни [9].

Група компаній «Делівері» розпочала роботу в 2001 році, основною спеціалізацією є надання транспортних і логістичних послуг для сектора B2b (суб'єкти підприємницької діяльності і корпоративний сектор) як на території України, так і за її межами. Компанія також надає послуги фізичним і юридичним особам по міжнародній доставці документів, посилок і бандеролей. Є одним з лідерів на логістичному ринку України. Щоденно здійснює понад 1000 рейсів, має 27 сортувально-розподільних центрів, 15 регіональних офісів по обслуговуванню клієнтів

Менш відомими, проте вже досить потужними є такі логістичні оператори як Western Bid, Justin? SkyNet Worldwide Express, FedEx.

Пошта «Justin» є складовою корпорації Fozzy Group, якій належить мережа відомих супермаркетів «Сільпо», «Фора», Fozzy, RIngoo, Thrash. І це є головною перевагою поштової служби, оскільки Поштомати встановлені в торгових центрах та супермаркетах. Доставка відправлень «Justin» доступна у форматі «Відділення-Відділення». До переваг поштової служби також належать: мінімальний термін доставки – від 24 годин; швидке оформлення — через особистий кабінет; понад 500 поштомаркетів у Києві, Львові, Харкові, Одесі, Дніпрі, Луцьку, Полтаві, Рівному та інших містах України. Відділення «JUSTIN» називаються поштомаркетами — це маркетплейс, супермаркет послуг, в якому доступні як традиційні поштові послуги, так і фінансові — видача карток, оформлення страховок, кредитування тощо Justin має міжнародні представництва в Китаї, США, Польщі.

Також у 2018 році Національна комісія, яка здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, зареєструвала двох операторів поштового зв'язку – «Євро Укрпошта» та «Скай Логістика».

Компанії надають послуги прийому, обробки, перевезення та доставки поштових відправлень, виконує доручення користувачів, щодо поштових переказів на території України. Крім того, компанія займається поштовими відправленнями в міжнародному напрямку.

Незважаючи на те, що в останні роки «Укрпошта» дещо втратила позиції на внутрішньому ринку України, в міжнародній доставці компанія залишається успішною. «Укрпошта» доставляє поштові відправлення у понад 230 країн світу і співпрацює з 192 національними поштовими операторами. Застосовуються три формати доставки –

поштовий формат, експрес-доставки, карго. Перевагами доставки є можливість ввезення товару в інші країни у спрощеному митному режимі [10].

Другим гравцем на ринку міжнародної доставки є компанія «Meest Express». Перевагою компанії є наявність великого трафіку з Європи і Північної Америки. У випадку ж «Укрпошти» – це, в першу чергу, Китай (доставка з популярних AliExpress, Taobao) [11].

«Нова пошта» запустила міжнародну доставку лише наприкінці минулого року, тому як гравець на міжнародному ринку вона ще досить слабка. Проте дочірня компанія Nova Poshta International займається доставкою у 200 країн світу. Поки найкраще налагоджений процес доставки в Молдову та Грузію. Недолік даної послуги у тому, що доступна вона лише при відправленні з Києва. Також є компанії, які забезпечують конкретні напрямки. Найчастіше вони співпрацюють з бізнес-клієнтами [3].

Якщо порівняти середню вартість доставки «відділенн-відділення», то найдорожче обійдуться тарифи «Нової пошти». Оскільки у цього оператора є можливість мати цінову надбавку до звичайної ціни на ринку приблизно 20-30 % за рахунок розвинутості бренду.

Деяка інша тенденція простежується в адресній доставці. Тут найвищі тарифи мають «Автолюкс», «САТ» та «Нічний експрес» [11].

Отже, лідерами на ринку експрес-перевезень серед комерційних операторів є підприємства «Нова Пошта», «Meest Express» і «Нічний експрес», частки яких становлять приблизно 18 %, 11 % та 7 % відповідно. Проте найгострішою є конкуренція між ТОВ «Нова Пошта» та ПАТ «Укрпошта», яке є домінуючим оператором поштового зв'язку в сегменті надання універсальних послуг (90-95 %). Подальша ситуація на ринку залежатиме від інтенсивності економічного суперництва між його учасниками та рівня концентрації. На фоні зростаючої конкуренції компанії будуть переорієнтовувати свою роботу на сегмент B2C, який характеризується більш динамічним розвитком ніж сегмент B2B. Також оператори експрес-доставки будуть продовжувати розвивати схему накладених платежів і регіональних мереж.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна служба статистики України. URL : <http://ukrstat.org> (дата звернення 12.11.2020).
2. Ніколаєва Я. В. Тенденції розвитку ринку послуг експрес-доставки України / Я. В. Ніколаєва // Молодий вчений. – № 6 (09). – 2014. – С. 188-192.
3. Нова Пошта – один із лідерів експрес-доставки в Україні URL : https://news.24tv.ua/nova-poshta-odin-iz-lideriv-rinku-ekspres-dostavok-novini-ukrayini_n1391726
4. Офіційна сторінка компанії «Автолюкс». [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.autolux.ua/> (дата звернення 12.11.2020).
5. Офіційна сторінка компанії «Ін-Тайм». [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.intime.ua/> (дата звернення 12.11.2020).
6. Офіційна сторінка компанії «Міст Експрес». URL : <http://meestexpress.com.ua/> (дата звернення 12.11.2020).
7. Офіційна сторінка компанії «Нічний експрес». URL : <http://www.nexpress.com.ua/> (дата звернення 12.11.2020).
8. Офіційна сторінка компанії «Нова пошта». URL : <http://new.novaposhta.ua/> (дата звернення 12.11.2020).
9. Офіційна сторінка компанії «САТ». URL : <http://www.sat.ua/> (дата звернення 12.11.2020).
10. Офіційний сайт «Укрпошта». URL : <https://ukrposhta.ua/> (дата звернення 12.11.2020).
11. Ринок доставки : Чи є альтернатива лідерам. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2111474-rinok-dostavki-ci-e-alternativa-lideram.html>